

N:o 159.

Ank. till Riksd. kansli den 22 maj, 1907, kl. 8,30 f. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Borgholms stad af jordområden från Borgholms kungsladugård i Repplinge socken af Kalmar län.

(I. A.)

I en den 26 april innevarande är till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 192) har Kungl. Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att medgifva,

dels att från kungsladugården Borgholm n:ris 1—6, om $5\frac{3}{4}$ mantal, jämte lägenheten Borgholm n:o 7, en trädgård, i Repplinge socken af Kalmar län måtte afsöndras och till Borgholms stad för dess vattenlednings behof försäljas två i statsrådsprotokollet närmare angifna, å en af löjtnanten i kungl. väg- och vattenbyggnadskåren Otto Hallström år 1906 upprättad karta med A och B betecknade områden om tillhopa 60 ar under villkor:

att köpeskillingen för områdena på stadens bekostnad bestämdes i den ordning, hvarom stadgades i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof,

att staden tillträdde områdena den dag, då köpeskillingen till länets ränteri inlevererades,

att staden ensam skulle vidkännas lagfartskostnaderna och öfriga med köpet förenade utgifter och

att staden skulle, där så påfordrades, omkring områdena uppsätta och för all framtid underhålla lämpligt stängsel;

dels att staden måtte under villkor, som domänstyrelsen ägde fastställa, å kungsladugårdens område nedlägga rör för vattenledningen i den å nämnda karta angifna sträckning samt för framtiden verkställa erforderliga arbeten för reparation och underhåll af rörledningen;

dels ock att de genom försäljning af förenämnda båda områden inflytande medel måtte, på samma sätt som köpeskillningarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

I detta ärende har departementschefen till förberörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Vid sammanträde den 13 december 1906 beslöto stadsfullmäktige i Borgholm att för en beräknad kostnad af 60,000 kronor anlägga en vattenledning för stadens behof i enlighet med ett uppgjort förslag och uppdrogo åt kommitterade att, bland annat, ingå till Kungl. Maj:t med anhållan om upplåtelse af den mark från Borgholms kungsladugård, som för vattenledningen vore af nöden. Dessa kommitterade hafva sedermera i en af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar län med eget underdånigt utlåtande af den 14 sistlidne mars till Kungl. Maj:t öfverlämnad underdånig ansökning anfört, att Borgholms stad hittills varit i saknad af godt dricksvatten till olägenhet såväl för stadens invånare som för de badgäster, hvilka under sommaren i stort antal besökte därvarande badinrättning, och att förenämnda beslut om en vattenledning för staden af stadsfullmäktige fattats för att på ett både för närvarande och för framtiden tillfredsställande sätt afhjälpa denna brist.

Vid sin ansökning hafva kommitterade fogat förutnämnda förslag till anläggningen med tillhörande ritning, ett utlåtande öfver förslaget af löjtnanten i väg- och vattenbyggnadskåren Otto Hallström och en af denne år 1906 upprättad karta öfver de områden, som för vattenledningen behöfde förvärfvas från Borgholms kungsladugård, samt öfver rörledningen till staden. Ifrågavarande områden, å kartan utmärkta med röd färg, omfatta det med A betecknade, enligt förslaget afsedt till plats för vindmotor och brunn, 44 ar och det med B betecknade, afsedt till vattenreservoar, 16 ar.

Kommitterades hemställen åsyftar, att Kungl. Maj:t måtte medgifva staden Borgholm rätt dels att från Borgholms kungsladugård förvärfva nämnda för vattenledningen erforderliga områden samt dels att inom kungsladugårdens område nedlägga en rörledning med den å

samma karta angifna sträckning mellan områdena A och B samt vidare från området B till kungsladugårdens gräns mot närliggande hemman och att framdeles verkställa erforderliga reparations- och underhållsarbeten å ledningen. I en ansökningen bilagd skriftlig förklaring af den nuvarande arrendatorn af Borgholms kungsladugård Hjalmar Hultenberg har denne förklarat, att han är villig att mot en skadeersättning på en gång af 2,000 kronor under sina 17 återstående arrendeår upplåta mark till anläggande af vattenledning från kungsladugårdens ägor enligt honom förevisade förslag och ritningar.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har med sin underdåniga skrifvelse jämväl öfverlämnat yttranden i ärendet af stadsstyrelsen i Borgholm, egendomens arrendator samt vederbörande kronofogde och domänintendent.

Stadsstyrelsen har vitsordat samhällets oundgängliga och trängande behof af godt vatten, och att dylikt ej på annat sätt stode att finna inom samhället, samt tillstyrkt bifall till ansökningen.

Arrendatorn har förklarat sig intet hafva att erinra mot bifall till densamma under förutsättning, att annan del af egendomen ej toges i anspråk för anläggningen än handlingar och kartor utvisade, och att han erhöle ett belopp af 2,000 kronor för det intrång, egendomen komme att lida genom användandet af den för företaget begärda marken.

Äfven kronofogden och domänintendenten hafva, då arrendatorn enligt mellan honom och staden träffad öfverenskommelse blefve till fullo godtgjord för det intrång, han komme att lida af företaget, då detta intrång ej vore af vidare betydelse för egendomen, och då staden vore i stort behof af vattenledning, tillstyrkt ansökningen.

För egen del har Kungl. Maj:ts befallningshafvande meddelat, att besvär icke blifvit anförda mot stadsfullmäktiges förenämnda beslut om anläggande af ifrågakvarande vattenledning, och vidare anført, bland annat, att, enligt hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande hade sig bekant, de i Borgholms stad befintliga brunnar lämnade ett mindre godt och därjämte om sommaren för stadens och badortens behof otillräckligt dricksvatten; att Kungl. Maj:ts befallningshafvande därför ansåge den beslutade vattenledningen vara af verkligt behof påkallad; att de till afsöndring ifrågasatta områdena torde kunna utan något som helst men för kungsladugården till staden upplåtas; och att för arrendatorn icke torde uppkomma någon afsevärd olägenhet af rörledningen, som vore afsedd att framdragas omedelbart intill ägo-gränsen. Af dessa skäl har Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordat bifall till ansök-

ningen under villkor dock, att staden till kronan såsom köpeskilling för områdena före tillträdet erlade det belopp, som i den ordning, hvarom stadgades i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, kunde blifva bestämdt, att staden iklädde sig skyldighet att till brukaren af marken utgifva ersättning för skada, som vid tillsynen eller underhållet af rörledningen kunde honom förorsakas, hvilken ersättning, i händelse godvillig öfverenskommelse ej kunde träffas, borde bestämmas af skiljemän, samt att staden, där så påfordrades, uppsatte och underhölle laggildt stängsel kring de inköpta områdena.

Domänstyrelsen, hvars yttrande i ärendet inforrats, har i underdånigt utlåtande af den 6 innevarande månad meddelat, att kungsladugården Borgholm n:ris 1—6, om 5³/₄ mantal, jämte lägenheten Borgholm n:o 7, en trädgård, i Repplinge socken blifvit med vissa undantag genom styrelsens kontrakt af den 7 november 1902 utarrenderad till Hultenberg på 20 års tid från den 14 mars 1903 mot ett årligt arrende af 4,525 kronor och mot villkor, bland annat, att arrendatorn skulle, där sådant för allmännyttigt ändamål å kronans vägnar fordrades, afstå egendomen tillhörig mark äfvensom inkomstgivande lägenhet mot åtnjutande af minskning i arrendeafgiften, motsvarande den förlust honom tillskyndades.

I öfrigt har styrelsen anfört hufvudsakligen följande.

Styrelsen hade ej något att erinra mot, vare sig att de områden, som staden Borgholm afsåge att förvärfva från kungsladugården, för det i ansökningen omförmälda ändamål därifrån afsöndrades och upplätes till staden, eller att staden erhöle den rätt att nedlägga och underhålla rörledningar å kungsladugårdens mark, som staden begärt. Enligt från landskontoret i länet ingånget meddelande vore öfverenskommelse träffad emellan staden och arrendatorn enligt de af denne framställda villkoren, och den därvid aftalade ersättningen af 2,000 kronor afsåge jämväl all skada och intrång, som under löpande arrendeperiod af anläggningen förorsakades arrendatorn. Styrelsen biträdde Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förslag till villkor för ansökningens beviljande, dock att staden syntes böra få tillträda områdena, så snart köpeskillingen blifvit på föreslaget sätt bestämd, samt att staden ensam syntes böra vidkännas lagfartskostnaderna och öfriga med köpet förenade utgifter.

Ifrågavarande ansökning synes mig vara af beskaffenhet att böra bifallas.»

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må
vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 21 maj 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
